

PREŠPORSKÝ podnikateľ

Mesačník Bratislavskej regionálnej komory SOPK

Číslo 10 / Ročník XI. • Október 2018

Podnikateľská misia do Prahy

Bratislavská regionálna komora pripravuje v spolupráci s Pražskou hospodárskou komorou podnikateľskú misiu do Prahy. Podujatie sme pripravili v rámci 100. výročia vzniku samostatnej spoločnej Československej republiky v roku 1918. Misia je plánovaná v dňoch 6. a 7. novembra.

pokračovanie na strane 4

Petržalka mi prirástla k srdcu

Medzi kandidátmi na starostu definitívne nenájdeme meno **Vladimíra Bajana** (na obr.).

? Spýtali sme sa ho, prečo sa takto rozhodol.

Nepokračovať po piatich úspešných voľbách vo funkcii starostu Petržalky bolo jedným z mojich najťažších životných rozhodnutí. Jednou z príčin, prečo som sa rozhodol v týchto komunálnych voľbách o kreslo starostu neuchádzať, je môj zdravotný stav. Ak svoju robotu nerobíte povrchne, ak to, o čo sa usilujete, beriete vážne, ak vám záleží na tom, čo spôsobíte svojim konaním, ak pri tom zanedbávate vlastnú životosprávu, asi to tak môže dopadnúť. Tým druhým dôvodom je určitá dezilúzia zo stavu, kam dospela celá naša spoločnosť za posledné roky. Praktiky z

parlamentnej politiky sa, žiaľ, prenášajú aj do tej komunálnej. Veril som, že samospráva sa bude od „veľkej“ politiky vždy odlišovať, pretože tu sa riešia naozajstné problémy ľudí. Tu sa odohrávajú každodenné starosti i radosti, ktoré naplňujú život jednotlivca. Žiaľ, ani v komunálnej politike dnes nejde o riešenia, budovanie či starostlivosť, nejde o obyvateľa a jeho záujmy, ale o záujmy politikov, skupín, alebo jednoducho egá. Je to škoda, pretože to nie sú mechanizmy na to, aby akákoľvek obec či mesto prosperovala, aby sa rozvíjala a aby skvalitňovala život svojich obyvateľov. Profesionalita, úcta a rešpekt, pokora

pokračovanie na strane 3

Len pred pár dňami sme mali možnosť oboznámiť sa s hodnotením našej krajiny zo strany medzinárodných organizácií. Neobjavuje sa v ňom nič nečakané, určite však stojí za prečítanie pre každého, kto sa zaujíma o rozvoj krajiny ako takej. Významnou súčasťou správ sú samozrejme ekonomické charakteristiky, ktoré sú však v rovine očakávaní. Je pravda, že ekonomike sa celkom darí a je predpoklad, že aj najbližšie roky, aj napriek stále častejšie skloňovanej novej ekonomickej kríze, sa javia ako rastové. V tomto smere je možné chápať aj snahu politických špičiek o prenesenie týchto výsledkov do životnej úrovne obyvateľstva. Nechcem hovoriť o náraste plátov v štátnej sfére, ale zaujímavá je určite kategória minimálnej mzdy. Už sme si zvykli, že dohoda na úrovni tripartity je v posledných rokoch nemožná. Na druhej strane sa dajú pochopiť aj snahy politikov o jej razantný rast. Cieľom by však mal byť rast čistého príjmu najmenej zarábajúcej vrstvy pracujúcich. Čo tak, v duchu tejto filozofie, „zavzorcovať“ rast minimálnej mzdy s rastom nezdaniteľnej časti základu dane pre daňovníka? Znamenalo by to prenesenie väčšej časti nárastu minimálnej mzdy do čistého príjmu pracovníka. A to by určite s väčším porozumením prijali aj podnikatelia.

www.basopk.sk

EDITORIÁL

Juraj Majtán

Riaditeľ Bratislavskej regionálnej komory SOPK

TÉMA ČÍSLA

Poistenie

OBSAH

2 Riešenia pre digitálne mestá

6 S rozumom na podnikateľské riziká

8 Do boja proti kyberšikane

10 Neplatičov upozorňujú aj elektronicky

14 Podnikateľský servis

Prvá Slovenka na čele poisťovne: Budeme rozvíjať naše partnerstvá – so ZMOS, SOPK a ďalšie

V septembri sa stala historicky prvou Slovenkou na poste generálnej riaditeľky poisťovne na Slovensku. Podľa jej slov bude pracovať na tom, aby bola KOMUNÁLNA poisťovňa na slovenskom trhu každý rok silnejšia. Dôležitá je pre ňu spokojnosť klientov. Tú chce dosiahnuť rýchlosťou a pohotovosťou – a to nie len pri uzatváraní poisťných zmlúv, ale aj pri riešení problémov klientov a výplatách poisťného plnenia. Chce podporiť zavádzanie moderných technológií, no za minimálne rovnako dôležité považuje rozvíjanie dlhodobých vzťahov s klientmi. Generálna riaditeľka a predsedníčka predstavenstva spoločnosti KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group – Slávka MIKLOŠOVÁ.

Ste historicky druhou ženou na pozícii generálnej riaditeľky poisťovne na Slovensku a vôbec prvou Slovenkou na takomto poste. Aké sú vaše ciele? Chystáte sa robiť veľké zmeny?

V poisťovníctve pôsobím už 20 rokov. Mám dostatok skúseností i konkrétnu predstavu, čo treba spraviť. Spolu s mojím tímom ponúkame našim klientom inovované produkty v oblasti životného i neživotného poistenia. V prvom kroku sa zameriame na poistenie majetku občanov a na produkty pre komunálnu sféru. Mojim cieľom je, aby bola KOMUNÁLNA poisťovňa na slovenskom trhu každý rok silnejšia. A najmä, aby naši klienti vnímali, že sú u nás na prvom mieste stále – v momente podpisu poisťnej zmluvy a aj vtedy, keď dôjde na vyplatenie poisťného plnenia.

Okrem inovácie ponuky pre klientov budeme pracovať na rozvíjaní našich partnerstiev – či už ide o strategické partnerstvo so Združením miest a obcí Slovenska, ako aj partnerstvo so Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou a ďalšími dlhodobými partnermi. Verím, že tieto partnerstvá a podpora môžu byť vzájomne užitočné.

Tretou prioritou je zvyšovanie spokojnosti našich klientov. To dosiahneme vtedy, keď budeme rýchli a pohotiví – a to nie len pri uzatváraní zmlúv. Rýchlosť a pohotovosť musíme preukázať aj pri riešení problémov našich klientov, vrátane likvidácie poisťných udalostí. Budeme pokračovať v zavádzaní moderných technológií, ktoré nám môžu pomôcť skrátiť čas a zjednodušiť procesy. Za minimálne rovnako dôležité považujem, aby sme mali s našimi klientmi dlhodobé vzťahy a naozaj dobre ich poznali. Podľa možnosti osobne.

? SOPK združuje veľkých i malých podnikateľov. Čo nám môžete ponúknuť?

Pre podnikateľov platí to isté, čo pre každého z nás: je dôležité mať poistené všetko, na čom záleží. Našou úlohou je takpovediac kryť vám chrbát. Ten, komu už vyhorela prevádzka, počasie zničilo úrodu, alebo vandali poškodili väčšinu vozového parku, by vám vedel povedať, ako dobré je mať svoje podnikanie poistené.

Poisťujeme hnutelný a nehnuteľný majetok, motorové vozidlá, strojné a elektronické zariadenia, stavebno-montážne práce, prepravu i prerušenie prevádzky. Podnikatelia si u nás poisťujú aj zod-

povednosť za spôsobenú škodu na zdraví, resp. majetku – poškodenia, zničenia alebo stratu vecí či už súkromnej osobe alebo inému podnikateľskému subjektu. Firmy, ktoré svojou činnosťou môžu ohroziť životné prostredie – napr. pri budovaní vodných stavieb, preprave nebezpečného tovaru, ťažbe nerastných surovín a pod. si u nás môžu poistiť zodpovednosť za environmentálnu škodu.

Podnikatelia by rozhodne mali mať kvalitné životné poistenie. To by malo pokrývať aj prípadné následky úrazu či vážnej choroby. Takéto poistenie by mali mať jednak kvôli sebe, ale aj kvôli svojim najbližším.

V našej ponuke nájdete celé spektrum poisťných produktov v životnom, úrazovom, majetkovom a zodpovednostnom poistení, ako aj v oblasti poistenia podnikateľov a priemyslu. Môžete sa na nás s dôverou obrátiť. Poznáte nás, sme tu už viac ako 25 rokov a sme vám naozaj blízko.

? Ktoré poisťné produkty sú najobľúbenejšie medzi obyvateľmi Slovenska?

Na Slovensku ešte stále prevláda tendencia poisťovať viac svoj majetok ako život. Aj v našom poisťnom kmeni máme viac zastúpené produkty neživotného poistenia.

Zo životného poistenia je našim najpopulárnejším produktom na Slovensku unikátne detské životné poistenie Provital Junior. Pomáha nám aj opätovný nárast počtu novonarodených detí, ale aj fakt, že stúpa počet detských úrazov. Rodičia i starí rodičia si uvedomujú, že mať poistené dieťa je dobré. V posledných rokoch sme rozšírili ponuku pripoistení. Kým v minulosti sme mali 3 – 4 pripoistenia, dnes ich predávame viac ako 10. Naši klienti tak majú väčšiu možnosť prispôsobiť poisťku svojim potrebám. Zároveň sme vytvorili balíky pripoistení. Tie sú vyskladané z najčastejšie objednávaných pripoistení a majú výhodnejšiu cenu, ako keď si ich klient volil jednotlivito.

? Čo nové ponúkate v PZP a havarijnom poistení?

Dovoľte najskôr zaujímavý údaj: napriek tomu, že povinné zmluvné poistenie je zo zákona povinné, z viac ako 3 miliónov registrovaných motorových vozidiel je stále okolo 150 000 nepoistených. V oblasti havarijného poistenia je počet nepoistených

Ing. Slávka Miklošová (49) je absolventkou Vysoké školy ekonomickej v Bratislave. Profesionálnu kariéru v poisťovníctve so zameraním na ekonomiku a controlling začala v roku 1999. V oblasti controllingu pracovala aj po príchode do skupiny Vienna Insurance Group v roku 2007. V rokoch 2013 až 2016 riadila controllingové tímy v spoločnostiach KOOPERATIVA, KOMUNÁLNA poisťovňa a Poisťovňa Slovenskej sporiteľne a v roku 2016 bola menovaná za členku predstavenstva spoločnosti KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group.

áut ešte vyšší. Pritom výška spôsobenej škody na vlastnom či cudzom vozidle je v drvivej väčšine prípadov rádo väčšia, než výška poisťného. KOMUNÁLNA poisťovňa ponúka v rámci PZP svojim klientom bonus za bezškodový priebeh a zadarmo aj široké portfólio asistenčných služieb – technické, predcestovné, administratívno-právne a lekárske asistencie, platné na území Slovenska i v zahraničí. Náročnejší vodiči majú k dispozícii možnosť priplatiť si rozšírený balík asistenčných služieb, ktorý poskytuje nadštandardný servis u nás a aj v krajinách Európy.

Ponúkame tiež cross-sellingové zľavy na ďalšie poistenia – napr. na druhé auto, dom, byt alebo životné poistenie, zľavy pre dôchodcov a zdravotne ťažko postihnutých. Naše havarijné poistenie ponúka klientom ochranu podľa individuálnych potrieb. Vybrať si môže zo štyroch úrovní poisťného krytia, a to od maximálnej ochrany proti všetkým typom rizík, až po základný stupeň pre skúsených vodičov.

? Kde sa dá poistenie KOMUNÁLNEJ poisťovne uzavrieť?

Naša poisťovňa si zakladá na širokej sieti vlastných poisťných poradcov. Celkovo ich je viac ako 200 na 91 obchodných miest so sídlami vo všetkých regiónoch Slovenska. Intenzívne pracujeme na tom, aby sme boli našim klientom blízko a aby sme ich – podľa možnosti osobne – poznali. Veď aj medziľudské vzťahy sú to, na čom záleží.

Ďakujeme za rozhovor.

a schopnosť dialógu sa dostávajú do tieňa populizmu, kriklúnstva, veľkohubých sľubov bez reálnych riešení, deštrukcie a vzájomného politického boja.

? Boli ste známy aj tým, že ste tvrdo oponovali magistrátu vo viacerých prípadoch. Ako teraz hodnotíte spoluprácu mesta a mestskej časti?

Je mi ľúto stavu, do ktorého sa dostali vzťahy medzi hlavným mestom a mestskými časťami. Je len na škodu vecí, že namiesto spolupráce, vzájomnej podpory a hľadania spoločných riešení sa aj tu uprednostňujú skupinové, politické či dokonca aj osobné záujmy. Dôsledkom toho je aj fakt, že sa nerealizovalo alebo vážne ohrozilo viacero schopných projektov, ktoré by obohatili život v Petržalke – napríklad bezbariérové ihrisko na Blagoevovej, divadlo J. Ďurovčika, prietahy v realizácii druhej etapy električky či komplikácie vo verejnom osvetlení. Ani vedenie štátu sa nespráva k samospráve tak, ako by sme očakávali. Neustály prenos nových kompetencií bez financií, zhadzovanie problémov na hlavu starostov a primátorov, nepokračovanie v reforme verejnej správy – aj to sú signály, ktoré pre mňa osobne neveštía pre samosprávu nič dobré.

? Z Vašich slov je cítiť isté rozčarovanie, určite sa však vyskytli aj svetlé body, na ktoré budete spomínať...

Som hrdý na to, že som mohol byť aktívny pri tom, ako sa z Petržalky ako škaredého káčatka stala postupne sebedomá labuť. Desiatky detských ihrísk, stovky miest v materských školách, nové parky a námestia, zrekonštruované základné školy, v nich moderné učebne, nové služby pre sociálne slabšie skupiny, ale aj prvá petržalská plaváreň. Výbehy pre psov, moderné viacúčelové ihriská – aj to sú projekty, pod ktoré sa môžem podpísať. Do Petržalky radi prišli investori, ktorí tu postavili hokejový aj futbalový štadión, bowlingové centrum, ale aj moderné byty pre Petržalčanov, či obchodné a biznis-

DNES PREDSTAVUJEME:

KEŇA

Keňa so 49 mil. obyvateľov, je zaradená do skupiny krajín s nižším stredným príjmom s nominálnym HDP 75,1 mld. \$ za rok 2017 a ročným príjmom na obyvateľa 1 425 \$.

Kľúčové makroekonomické základy krajiny sú dobré, inflácia je pod kontrolou a výmenný kurz je do značnej miery stabilný. Keňa sa postupne stáva zaujímavým miestom pre alokáciu investícií aj vďaka objaveným náleziskám ropy a zemného plynu na severe krajiny a v pobrežných vodách, hraničiacich so Somálskom (Lamu County). Ekonomický rast krajiny už ôsmy rok za sebou prekonal regionálny priemer hospodárskeho rastu Subsaharskej Afriky. Za rok 2017 bol rast ekonomiky 5%. Úradným platidlom v Kenjskej republike je kenjský šiling (KES). Kurz eura k šilingu odráža vývoj kurzu eura voči USD. K 1. 6. 2018 bol priemerný kurz 118,2 KES/EUR a 101,3 KES/USD.

Keňa je charakterizovaná ako agrárna krajina s postupným rozvojom najmä ľahkého priemyslu. Poľnohospodárstvo je najdôležitejším a dominantným sektorom, zamestnávajúcím 75% pracovných síl a s 50% podielom na devízových príjmoch. Kenjská republika má trhovo orientovanú ekonomiku, avšak so stále vysokým počtom štátnych podnikov, ktoré majú významné postavenie v jednotlivých sektoroch národného hospodárstva. Vláš-

da postupnou privatizáciou niektorých z nich plánuje ich počet znížiť.

Kenjská ekonomika sa pokladá za najrozvinutejšiu spomedzi krajín východoafrického regiónu s liberalizovaným systémom zahraničného obchodu. Predstavuje vstupnú bránu na ostatné trhy v regióne.

Hospodárstvo je charakterizované pomerne vysokými ročnými prírastkami HDP (nad 5%). Tento rast je však do veľkej miery generovaný ešte rýchlejším rastom externého zadĺženia krajiny, čo automaticky vedie k dvojitému schodku v bilancii národných účtov. Ďalšími negatívnymi faktormi, vplývajúcimi na hospodárstvo krajiny, je politická nestabilita, najmä počas volebných rokov, a vysoká korupcia, presakujúca od najnižších úrovní štátnej správy až po najvyššie politické špičky v krajine.

Hospodárstvo stále trpí nedostatočným rozvojom infraštruktúry a energetického sektora. Keďže poľnohospodárstvo a nadväzujúci potravinársky priemysel predstavuje jeden z nosných pilierov národného hospodárstva, je nepredvídateľ-

pokračovanie na strane 13

sové centrá. Petržalka sa môže pýšiť tým, že sú tu tak základné, ako aj stredné školy, dokonca štyri univerzity. Neprehliadnuteľná je aj existencia viacerých farností pre veriacich rôznych cirkví.

? Po odchode starého starostu býva pravidlom, že jeho nástupca sa sťažuje na nedostatok financií a zlé hospodárenie. Myslíte si, že to bude tak aj vo Vašom prípade?

V čase môjho pôsobenia vo funkcii starostu sme hospodárili s financiami aj s majetkom efektívne – mestskú časť sme nijako dramaticky nezadĺžili, naopak, dokázali sme ušetriť najmä na vnútornej prevádzke a tým zainvestovať do kapitálových výdavkov. Milióny eur sa nám podarilo získať pre Petržalku mimo vlastných rozpočtových zdrojov z eurofondov a iných dotačných programov a výziev. Každoročne mestská časť hospodárila s prebytkovým rozpočtom, z čoho sme postupne dokázali našetriť finančné prostriedky aj na veľké rozvojové projekty. Petržalku nechávam svojim nástupcom vo

výbornej kondícii, dokonca s predpripravenými ďalšími zaujímavými projektmi v oblasti zlepšenia kvality života. A na to som patrične hrdý.

? Čo čaká Vašho nástupcu vo funkcii a čo by ste mu zaželali?

Je toho veľa, čo má Petržalka ešte stále pred sebou. Nikdy sa nedostaneme do konečného stavu absolútnej spokojnosti – nielen preto, že všetko okolo nás sa vyvíja a že sa striedajú aj generácie tu žijúcich ľudí, ale aj preto, že uspokojíť takmer 150-tisíc ľudí s rôznymi prioritami, preferenciami, potrebami a problémami sa nedá. Na to je tu však samospráva – starosta a poslanci – aby vedeli s dostupnými zdrojmi urobiť maximum, a to všetko vo vysokej miere hľadania kompromisu. Budem držať palce novému starostovi a poslancom (ak bude záujem aj rád pomôžem), aby im Petržalčania fandili a rešpektovali ich nielen vo voľbách, ale najmä po nich, keď nastane obdobie tvrdej práce. (sv) ●

PREŠPORSKÝ

PODNIKATEĽ

Prešporský podnikateľ • Ročník XI, číslo 10/2018

Registračné číslo: MK SR: EV 23/08

ISSN: 1337-8295 • © BRK SOPK 2008

Vydáva: Bratislavská regionálna komora SOPK

Adresa: Jašíkova 6, 826 73 Bratislava

IČO: 30 842 654

Tel.: 02 / 4829 1257

e-mail: mzervan@googlemail.com

Šéfredaktor: Miroslav Zervan • Tel.: 0905 436 937

Grafická úprava: IMPULS ART s.r.o.

Tlač a distribúcia: Tlačiareň Sineal, spol.s r.o.

Podnikateľská misia do Prahy

Spoločná doprava je tentoraz plánovaná vlakom, s odchodom 6. 11. dopoludnia tak, aby bolo možné ubytovanie a následne stretnutie na Veľvyslanectve SR s pánom veľvyslancom a obchodnou radkyňou, ktorí účastníkov misie pozývajú na čašu vína. Na druhý deň 7. 10. od 10.00 hod. sa uskutoční v priestoroch Pražskej hospodárskej komory biznis fórum Praha - Bratislava, na ktorom budú možné rokovania

B2B o spolupráci s potenciálnymi českými partnermi. Pre záujemcov o spoločný odchod vlakom a dvojdenný pobyt zarezerujeme cestovné lístky a ubytovanie. Je možná aj individuálna jednodňová účasť a pripojenie sa k misii priamo v Pražskej komore. Organizačné podrobnosti a pozvánka na misiu budú v krátkej dobe zaslané členom SOPK a zverejnené na našej webovej stránke. *Ing. Vladislav Oros*

Inšpirácie hľadajú aj na Slovensku

Za inšpiráciami v duálnom vzdelávaní na Slovensku prišli 25. - 26. 9. 2018 partnerky z Čiech, Slovinska a Bulharska.

O tom, ako to funguje vo firme, ktorá je zapojená do systému, ale aj o tom, prečo sa žiaci rozhodli pre duál, nám porozprávali v modranskej firme KNOTT.

Žiak sa od začiatku cíti ako súčasť tímu. Má k dispozícii mentora, ktorý ho učí, vysvetľuje mu a kontroluje jeho prácu. Pracuje sa na najmodernejších strojoch a zariadeniach. Oblečenie, stravovanie a preplatená doprava je vo firme KNOTT samozrejmosťou. Individuálny prístup, veľká snaha a príjemné podmienky firmy sú veľkou pridanou hodnotou pre každého žiaka. Svoju praktickú časť tu vykonávajú žiaci od druhého ročníka. Po ukončení štúdia na vybranej SOŠ je na samotných žiakoch, či sa zamestnajú vo firme, ktorá im aj naďalej bude ponúkať zaujímavé finančné ohodnotenie a pracovné uplatnenie.

DM drogerie markt je jedným z tých zamestnávateľov, ktorý veľkoryso podporuje duálne vzdelávanie. Ponúka štúdium a prax, workshop Herbárium, divadlo a mnoho ďalších zaujímavých aktivít.

Tak ako firma KNOTT, aj DM drogerie markt a Kaufland sa snažia nielen získať kvalifikovaných zamestnancov, ale aj prakticky dovzdelat' mladých ľudí, zvýšiť ich atraktivitu a znížiť nezamestnanosť.

*Ivana Kondášová
manažérka projektu*

Športové zápolenie v Donnerskirchene

Pre 5. ročník spoločného golfového turnaja, tentoraz v rakúskom Donnerskirchene, sme si na koniec septembra objednali priam gyčové počasie. Slnko, bezvetrie, dobrá nálada a ihrisko v ukážkovej kondičke poskytlo účastníkom zo Slovenska aj domácim výborné podmienky na hru. Aj keď sme zvolili spoločenskejšiu formu Texas Scramble, neubralo to nič na bojovnosti dvojíc. Miesta na víťazných stupňoch sme si priateľsky podelili, ale podstatnejšie bolo, že sme sa opäť po roku stretli aj v menej oficiálnom formáte a strávili aj po hre pekné spoločné chvíle. Už sa tešíme na ďalší ročník, tentoraz opäť na Slovensku. *jm*

Okrúhly stôl Chorvátsko

Bratislavská regionálna komora a Veľvyslanectvo Chorvátska v Bratislave si Vás dovoľujú pozvať na seminár o možnostiach hospodárskej spolupráce s Chorvátskom, ktorý sa uskutoční 24. októbra 2018 od 14.00 hod. v priestoroch našej Bratislavskej regionálnej komory na Jašíkovej 6. (budova Kerametalu). Na seminári sa zúčastní aj veľvyslanec Chorvátska na Slovensku Aleksandar Heina.

Ekonomiku, podnikateľské prostredie a investičné možnosti v tejto balkánskej krajine bude prezentovať Tihana Bohač, druhá tajomníčka veľvyslanectva. O svoje skúsenosti s obchodovaním a podnikaním v Chorvátsku sa podelí riaditeľ firmy Power Mode s.r.o. Igor Salopek.

Na záver sa ochutnávkou bielych a červených vín budú prezentovať vinárstva z oblasti Istrie a predstavia sa aj producenti olivového oleja.

Pozvánka a záväzná prihláška sú na web stránke www.basopk.sk

*Ing. Vladislav Oros
Ved. odd. zahr. vzťahov*

Delegácia z Györu

Koncom septembra sme privítali delegáciu z partnerskej komory regiónu Győr-Moson-Sopron s cieľom prediskutovať možnosti spolupráce v oblasti podpory obchodnej výmeny medzi našimi členmi a zároveň výmeny skúseností v oblasti podpory duálneho vzdelávania v našich regiónoch. Početnú delegáciu viedol Gyula Vörös, predseda priemyselnej sekcie komory (na obr. druhý sprava). Spoločne sme konštatovali, že podmienky výchovy pracovnej sily v spolupráci so strednými školami sú v našich krajinách podobné, majú ešte nedostatky, ale je predpoklad, že aj vďaka intenzívnej spolupráci so zodpovednými inštitúciami sa podarí systém nastaviť podľa potrieb zainteresovaných strán v dohľadnom čase. *jm*

Vážení členovia SOPK, dovoľujeme si Vás požiadať o zapojenie sa do Ekonomického prieskumu SOPK 2018 – 2019. Pomôžte nám získať relevantné argumenty, aby sme mohli formulovať závery, riešenia a odporúčania adresovať vláde a ďalším inštitúciám.

Základným cieľom Ekonomického prieskumu SOPK 2018 – 2019 je získať údaje o predpokladaných výsledkoch hospodárenia ekonomických subjektov, členov Komory, v tom roku, keď sa koná prieskum, a o ich očakávaniach pre rok nasledujúci. Ďalším cieľom je získať vo všeobecnosti

hodnotenie podnikateľského prostredia, v ktorom pracujú, a tiež názory na činnosť vlády pri vytváraní tohto prostredia. Dotazník nájdete priložený v prílohe, v mesačníku Obchod Priemysel Hospodárstvo 10/2018, na www.sopk.sk a elektronicky ho môžete vyplniť aj na <https://lnkd.in/gwPJatY>.

Riešenia pre digitálne mestá

K lepšej informovanosti o možnostiach miest a obcí zapojiť sa do jednotlivých výziev v oblasti smart riešení má prispieť nová webová platforma. O jej príprave informoval podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu Richard Raši. Európska únia podľa jeho slov poskytuje relatívne veľa peňazí na mnohé riešenia v mestách a obciach, no poskytuje ich formou, ktorú niektoré z nich, a to najmä malé obce, nedokážu nájsť, prečítať a ani sa v nej nájsť. „Preto sme sa rozhodli, že urobíme webovú platformu, ktorá poskytne všetky nápady na zlepšovanie života v mestách a obciach. Teraz sú to smart alebo inteligentné riešenia, ale je to jednoducho všetko, čo zlepši a uľahčí život občanov v obci,“ priblížil R. Raši.

Na stránke nájdú zároveň príklady dobrej praxe, teda konkrétne príklady inteligentných riešení niektorých slovenských či zahraničných miest. Zároveň aj formy financovania, teda informácie o tom, kto im vie pomôcť jednotlivé projekty kofinancovať a pod.

Stránku chcú podľa vicepremiéra spustiť do konca tohto roka. „Do 31. októbra musia všetky ministerstvá, ktoré majú akékoľvek výzvy týkajúce sa miest a obcí, ich aj pripraviť a do 31. decembra budú aj publikované,“ dodal R. Raši. Do roku 2020 by mal byť podľa jeho slov spustený aj centrálny register výziev. Pôjde o webový portál, na ktorom budú zverejnené všetky výzvy všetkých programov a pre všetky oblasti života. Prínosom stránky má byť aktívne vyhľadávanie medzi výzvami prostredníctvom zadaných kritérií.

Bez internetu to nejde

A ako konkrétne môžu slovenským obciam, aj mestám, a ich obyvateľom zjednodušiť život moderné technológie, sa dozvedeli hostia odbornej konferencie DATALAN Digitálne mesto.

„Ak by som mal hodnotiť mieru digitalizácie slovenských samospráv na stupnici 1 až 5, zvolil by som číslo približne v strede tejto škály. No už dnes existujú mestá a obce, ktoré by sa umiestnili výrazne vyššie. Práve tie môžu byť ostatným vzorom. Našou úlohou je, aby sme tým zaostávajúcim pomohli dotiahnuť sa,“ povedal Roman Jedinák, líder pre

segment samospráv v spoločnosti DATALAN. Podmienkou pre poskytovanie kvalitných digitálnych služieb je prístup k vysokorychlostnému internetu. Ako na konferencii vysvetlil Milan Ištván z občianskeho združenia Partnerstvá pre prosperitu, Európska únia sa aj preto snaží, aby do konca roku 2020 mal každý obyvateľ prístup k pripojeniu s rýchlosťou 30 Mbit/s a polovica ľudí až 100 Mbit/s. Aj preto sa dnes na Slovensku pokrývajú vysokorychlostným internetom takzvané biele miesta. Do budúcnosti sa počíta aj s mapovaním kvality pripojenia podľa registra adries.

Kvalitný prístup občanov k internetu pomôže zabezpečiť aj iniciatíva EÚ s názvom WIFI FOR EU. Vďaka nej budú môcť stovky slovenských obcí vybudovať na verejných miestach voľne prístupné hotspoty, ktoré budú slúžiť nielen ich obyvateľom, ale aj návštevníkom.

Parkovanie môže byť tiež smart

Študenti Slovenskej technickej univerzity (STU) v Bratislave navrhli projekt SmartParking, ktorý môže vyriešiť problém s parkovaním vo väčších mestách. Projekt už začali testovať v Žiari nad Hronom a vyskúšajú ho aj v Šali. Informovala o tom manažérka pre komunikáciu STU Andrea Settey Hajdúchová.

„Naše skúsenosti a dáta, ktoré sme našli, potvrdzujú, že väčšinu dopravných zápch v meste spôsobujú šoféri hľadajúci parkovacie miesta,“ vysvetlil Stanislav Vnencák, jeden z členov tímu študentov Fakulty informatiky a

informačných technológií STU. Tím ôsmich študentov riešil projekt v rámci predmetu tímové projekty.

„Dnes sa na parkoviskách stretávame s monitorovaním voľných miest prostredníctvom kamier, či v prípade garáží so senzormi nad parkovacími miestami. Kamera však nedokáže monitorovať parkovacie miesta napríklad na dlhšej ulici, má problém s prekážkami ako stromy či múry, nevidí za roh, a navyše je pomerne drahým riešením,“ vysvetlil Martin Hoang z tímu. Na projekte spolupracujú s tímom z Fakulty elektrotechniky a informatiky STU, ktorý vyvinul špeciálne pre projekt bezdrôtové senzory. Tie sa ľahko inštalujú na vozovku, majú široký dosah a bez nabíjania vydržia sedem rokov.

Bonusom je i aplikácia, ktorá prináša informácie na jednej strane šoférom a na druhej strane mestám. Šoférom umožní rýchlo nájsť parkovacie miesto. Mestám zase zbierať a vyhodnocovať štatistiky o obsadenosti parkovacích miest v jednotlivých zónach.

Jednoduchšie pre úrad aj pre ľudí

Digitálne služby mesta však zďaleka nemusia byť iba o parkovaní. Ľubomír Lőrincz, starosta obce Santovka, na konferencii ukázal, ako sa môže samospráva vďaka inteligentným senzorom starať o seniorov v prostredí rodinných domov bez toho, aby ich presúvala do domovov dôchodcov. Moderné technológie im dokážu uľahčiť každodennú agendu, sledovať ich bezpečnosť a v prípade potreby privolať odbornú pomoc. ●

Túto stranu Vám prináša

G&F
YOUR SOLUTIONS

G & F energy s.r.o.

S rozumom na pod

Živnosť, malý rodinný podnik alebo menšia firma, sú pre rodiny mnohých Slovákov často jediným zdrojom príjmu, preto akékoľvek nepredvídané skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť ohrozenie výkonu podnikateľských aktivít, môžu mať nemilé následky. V tejto súvislosti je prirodzeným záujmom podnikateľa chrániť svojich blízkych aj formou poistenia podnikateľských aktivít.

Poistenie podnikateľov patrí medzi najosvedčenejšie spôsoby ochrany podnikania pred nečakanými škodovými udalosťami. Škoda na majetku môže pre mnohé firmy znamenať vážne existenčné problémy. Poistenie síce pred škodami neochráni, ale pomôže vyrovnať sa s ich finančnými následkami.

Okrem toho, v prípade majetku, na ktorý bol poskytnutý úver, vyžaduje banka poistenie povinne. Pozreli sme sa preto na to, čo poisťovne štandardne ponúkajú podnikateľom.

Čím začať?

Začneme tým, že každé podnikanie je špecifické a čelí inému riziku. Prvým krokom ku komplexnej poistnej ochrane podnikania je preto definovanie kľúčových rizík, ktorým je vystavené.

Druhým krokom je stanovenie poistnej sumy pre jednotlivé poistenia a pripoistenia.

Ďalej by malo nasledovať zabezpečenie súladu klientovej situácie a procesov s podmienkami poistenia (napríklad posúdenie vhodnosti zabezpečenia prevádzky).

Po posúdení ponúk poistenia a dojednaní samotného poistenia by malo nasledovať oboznámenie všetkých dotknutých osôb s povinnosťami, ktoré im z poistnej zmluvy vyplývajú a zabezpečiť ich dodržiavanie.

Poistenie majetku podnikateľov

Poistenie nehnuteľného a hnutelného majetku podnikateľov je základným kameňom ochrany voči podnikateľskému riziku tých typov podnikania, kde výrobné prostriedky tvoria podstatu podnikania. Obvykle ponúka široké poistné krytie v rámci poistenia budov, hnutelných vecí a poistenie pre prípad prerušenia prevádzky v dôsledku majetkovej škody. Majetkové poistenie vám zabezpečí finančnú hotovosť, potrebnú na rekonštrukciu, nahradenie alebo opravu poškodených budov, strojov a zásob.

K základným rizikám, krytým poistením, patria

- požiar, výbuch úder, blesku, pád lietadla
- víchrica a krupobitie,
- povodeň záplava, zemetrasenie, výbuch sopky, zosuv pôdy, lavína a ťarcha snehu,
- škody spôsobené vodou z vodovodného zariadenia

- krádež vlámaním, lúpež, vandalizmus po krádeži vlámaním
- náraz vozidla, dym, rázová vlna, pád stromov a stožiarov
- rozbitie skla.

Poistenie je možné rozšíriť o niektoré pripoistenia, ktoré sa môžu u jednotlivých poisťovní líšiť. Obvykle ide napríklad o pripoistenie na vypratanie miesta po poistnej udalosti, odstránenie škôd na stavebných súčiastiach, alebo pripoistenie vecí zamestnancov a mnohé ďalšie.

Poistenie strojov a elektroniky

Zastavenie chodu stroja môže mať negatívny dopad na prevádzku podniku. Poistenie technických rizík umožní v prípade poškodenia stroja konštrukčným nedostatkom či zlyhaním ľudského faktora vykonanie opravy a obnovenie plynulosti výroby v čo najkratšom čase.

Poistením sú kryté stroje (stacionárne a mobilné), strojné vybavenie a technické, elektrotechnické alebo elektronické zariadenia a prístroje, zariadenia a prístroje informačnej, oznamovacej, meracej, riadiacej, medicínskej, tlačiarenskej, obrazovej, zvukovej, kancelárskej a výpočtovej techniky, pevne zabudované nosiče dát, elektrické meniče a elektrónky.

Poistenie pre prípad majetkového prerušenia prevádzky

Po akejkoľvek živelní udalosti sa podnik musí čo najrýchlejšie vysporiadať s majetkovou škodou a obnoviť poškodené budovy, zariadenia a zásoby, aby mohol pokračovať vo svojej činnosti. Z poistenia prerušenia prevádzky (známe aj ako somážne poistenie) získa podnik finančnú hotovosť na pokrytie fixných nákladov a ušlého zisku.

Poistenie prepravných rizík

poskytuje široké poistné krytie v prípade poškodenia, zničenia alebo straty zásielky ako aj pri vzniku škody spôsobenej treťou osobou. V rámci poistenia prepravných rizík je možné dojednať produkty:

Poistenie zodpovednosti za škodu dopravcu v cestnej nákladnej doprave zabezpečí dopravcovi poistnú ochranu proti

poškodeniu, zničeni alebo strate zásielky, za ktorú zodpovedá. Kryje úplnú alebo čiastočnú stratu zásielky, úplné alebo čiastočné poškodenie zásielky a prekročenie dodacej lehoty podľa Dohovoru CMR

Poistenie prepravy zásielky ochráni zásielku pred majetkovou ujmom v prípade poškodenia, zničenia alebo jej straty. Poistený je odosielateľ alebo príjemca zásielky. Poistenie sa začína okamihom, keď sa zásielka začne nakladať na prvý dopravný prostriedok až do momentu, keď je zásielka zložená z posledného dopravného prostriedku. Obvykle nekryje riziká v prípade vojny, štrajku a poistenie exponátov počas výstavy alebo veľtrhu, tieto sa však dajú pripoistiť.

Poistenie nákladu predstavuje predĺženie poistného krytia majetku aj počas jeho prepravy z jednej prevádzky do druhej, zo skladu k zákazníkovi, do miesta opravy a pod.

Poistenie poľnohospodárov

Tento komplexný produkt zahŕňa: poistenie plodín, hospodárskych zvierat, majetku, prerušenia prevádzky, poistenie strojov a elektroniky, nákladu, prevádzkovej zodpovednosti za škodu a stavebné poistenie.

Oproti klasickému poisteniu podnikateľov je teda rozšírené o poistenie plodín a poistenie hospodárskych zvierat.

Poistenie bytových domov

Aj v tomto prípade ide o komplexný produkt, ktorý spája poistenie majetku a poistenie zodpovednosti za škodu a tým poskytuje vlastníkovi bytov a nebytových priestorov optimálnu poistnú ochranu. Zahŕňa poistenie zodpovednosti za škodu z vlastníctva

podnikateľské riziká

bytu a/alebo nebytového priestoru v bytovom dome, poistenie majetku, poistenie strojov a elektroniky a stavebné poistenie

Poistenie zodpovednosti vás ako vlastníka bytu a/alebo nebytového priestoru ochráni pred nárokmi uplatnenými inými osobami voči vám v prípade vzniku škodovej udalosti. Je určené všetkým vlastníkom bytov a nebytových priestorov v bytovom dome.

Poistenie budov sa vzťahuje na poškodenie alebo zničenie budovy alebo stavby, vrátane všetkých stavebných súčastí v uvedenom objekte v mieste poistenia. Poistiť možno objekt vo vašom vlastníctve alebo správe.

Riziká kryté týmto poistením sú požiar, výbuch, úder blesku, pád lietadla, škody spôsobené vodou z vodovodného zariadenia, víchrica a krupobitie, povodeň a záplava, zemetrasenie, výbuch sopky, zosuv pôdy, lavína a ťarcha snehu, náraz vozidla, dym, rázová vlna, pád stromov a stožiarov, rozbitie skla. Aj tu je možnosť ďalších pripoistení.

Poistenie strojov a elektroniky kryje technické riziká ako konštrukčná chyba stroja, chyba materiálu alebo výrobná chyba, ale aj nešikovnosť obsluhy. Toto poistenie sa vzťahuje aj na poškodenie stroja nedostatkom vody, pretlakom pary, a tiež poškodenie skratom alebo prepätím.

Predmetom poistenia môžu byť: osobné a nákladné výtahy, elektronické vstupné a garážové brány, domové zvončeky, elektronické vrátniky vrátane kamerového systému, spoločná kotolňa, spoločná práčovňa, spoločné antény a satelity a iné.

Stavebné poistenie v sebe spája výhody poistenia majetku a poistenie technických rizík, pretože sa dojednáva na princípe all risk,

teda poistenie proti všetkým rizikám, ktoré nie sú v zmluve vyslovene vylúčené. Navyše je možné poistiť si aj zodpovednosť za škodu voči tretím osobám. Je určené pre stavebníka, developera, investora, majiteľa, hlavného dodávateľa a ostatných subdodávateľov

Poistenie stavebných spoločností

Tento produkt ponúka ochranu podnikania pred rizikami poškodenia majetku, budovaneho diela a stavebných strojov alebo pred rizikom vyplývajúcim zo zodpovednosti za škodu, ktorú môžete spôsobiť tretím osobám. Väčšinou je voliteľné.

Stavebné poistenie v sebe spája výhody poistenia majetku a poistenia technických rizík, pretože sa dojednáva na princípe „all risk“, teda poistenie proti všetkým rizikám, ktoré nie sú v zmluve vyslovene vylúčené. Navyše je možné poistiť si aj zodpovednosť za škodu voči tretím osobám.

Poistenie budov sa vzťahuje na poškodenie alebo zničenie budovy, haly a stavby vrátane všetkých stavebných súčastí slúžiacich uvedeným objektom v mieste poistenia. Poistiť možno objekt vo vašom vlastníctve alebo správe, tiež ak podnikáte v prenajatých priestoroch a na vlastné náklady ste v nich vykonali stavebné úpravy. **Poistenie hnuiteľných vecí** sa vzťahuje na všetky výrobné a prevádzkové zariadenia, zásoby materiálov a výrobkov a veci zamestnancov, ktoré sa nachádzajú vo vašej prevádzke. Nemožno zabudnúť ani na cudzie veci prevzaté v súvislosti s podnikaním, napríklad prenajaté veci, veci na leasing.

Poistenie prerušenia prevádzky je určené pre krytie finančných strát prevádzky, ak dôjde k zastaveniu alebo prerušeniu vašej podnikateľskej činnosti po poistnej udalosti na poistenom majetku. Finančné straty v tomto prípade vznikajú, ak nie je možné vykonávať podnikateľskú činnosť a tvoriť zisk, avšak napriek tomu je nutné uhrádzať fixné náklady, aby bolo možné opätovne obnoviť prevádzku v pôvodnom rozsahu.

Poistenie strojov a elektroniky kryje škody vzniknuté pri poškodení strojov vnútornými príčinami, ako sú konštrukčná chyba stroja, chyba materiálu alebo výrobná chyba. Veľmi často nastáva poškodenie stroja chybou alebo nešikovnosťou obsluhy.

Poistenie nákladu predstavuje predĺženie poistného krytia majetku aj počas jeho prepravy z jednej prevádzky do druhej, zo skladu k zákazníkovi, do miesta opravy a podobne.

Poistenie zodpovednosti za škodu

Poistenie prevádzkovej zodpovednosti za škodu voči tretím osobám vyplýva zo zákona.

Poistenie zodpovednosti za škodu kryje podnikateľovi náklady na nároky tretích osôb, za ktoré je právne zodpovedný. Kryje škody na zdraví a živote, na majetku a následnú majetkovú ujmu a ušlý zisk.

Vzťahuje sa na škody, spôsobené prevádzkovou činnosťou, výkonom vlastníckych práv, správy a prevádzkovania nehnuteľností, ktoré slúžia na podnikateľskú činnosť používaním alebo spotrebou chybného výrobku alebo chybné vykonanej práce

Poistovne k nemu ponúkajú rôzne pripoistenia, ako regresné náhrady Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní za pracovný úraz a/alebo chorobu z povolania, škody spôsobené na prenajatých nehnuteľnostiach, alebo rozšírenie územnej platnosti mimo SR

Poistenie profesijnej zodpovednosti za škodu poskytuje poistné krytie finančných škôd, ako aj škody na veci a na zdraví v závislosti od danej profesie. Poisťuje zodpovednosť za škodu, spôsobenú pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti, alebo pri výkone profesie (advokát, účtovník, audítor, znalec, tlmočník, vydavateľstvo, patentový zástupca, dražobná spoločnosť, realitná kancelária, autorizované osoby, daňový poradca). Rovnako platí aj pri výkone finančného sprostredkovania alebo poradenstva, pri výkone profesie architekta alebo stavebného inžiniera aj pri poskytovaní služieb informačných technológií

Poistenie CMR

Poistenie zodpovednosti za škodu dopravcu v cestnej nákladnej doprave zabezpečí dopravcovi poistnú ochranu proti poškodeniu, zničeni alebo strate zásielky, za ktorú zodpovedá.

Zodpovednosť dopravcu v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave upravuje medzinárodný Dohovor CMR. Podľa Dohovoru CMR je dopravca povinný odškodniť vlastníka prepravovaného tovaru za každý kilogram zničeného, poškodeného alebo strateného tovaru sumou 8,33 SDR (približne 7,80 EUR). Navyše musí uhradiť aj prepravné, clo a iné výdaje spojené s prepravou zásielky. Vo vnútroštátnej cestnej nákladnej doprave je určená Obchodným zákonníkom. Na rozdiel od medzinárodného cestného nákladného dopravcu je však dopravca vo vnútroštátnej preprave povinný vlastníčkovi prepravovaného tovaru nahradiť cenu, ktorú mal tovar v čase jeho odovzdania dopravcovi.

Poistenie kryje zodpovednosť za škodu pri úplnej alebo čiastočnej strate, alebo poškodení zásielky a zodpovednosť za škodu za prekročenie dodacej lehoty podľa Dohovoru CMR.

Spracované (mz) ●

Do boja proti kyberšikane

Proti kyberšikane a poškodzovaniu dobrého mena sa dá brániť najmä prevenciou. Deti by na nebezpečenstvo mali upozorniť rodičia.

Proti zasielaniu útočných mailov, vytváraníu dehonestujúcich webov, zverejňovaniu fotiek a videí s cieľom poškodiť inej osobe, či ohováraníu v diskusných fórach. sa dá brániť obozretnosťou, ale toto riziko sa už dá aj poistiť.

Podľa Národnej banky Slovenska je pravdepodobnosť kybernetického útoku vyššia ako pravdepodobnosť dopravnej nehody. Faktom je, že počet ľudí s prístupom k internetu je na Slovensku vyšší ako počet vlastníkov osobných áut.

To, že kyberšikana sa stala skutočným strášiakom dokazuje aj nedávny prieskum Uniqa poisťovne. Podľa neho až 60% opýtaných sa obáva toho, aby o ňom na internete nekolovali nepravdivé informácie. Prieskum zároveň ukázal, že najmä deti ani rodičia často nevedia, ako sa proti šikanovaniu cez sociálne siete alebo internet brániť.

Pozor pri platení cez internet

Ľudia sa stávajú obeťou kyber útoku najčastejšie pri nákupoch a platbách cez internet. „Až 62% prípadov spotrebiteľských sporov, ktoré riešia poisťovne, sa týka nákupov cez internet,“ informuje Beáta Lipšicová, hovorkyňa Uniqa poisťovne.

Veľkou hrozbou je aj odcudzenie identity, keď bez vášho vedomia cudzia osoba komunikuje na internete pod vašim menom. Dejú sa prípady, keď sa cudzia osoba nabúra niekomu do profilu na sociálnej sieti alebo zriadi falošné facebookové konto, komunikuje pod jeho menom a žiada peniaze na charitu. „Ak budú ľudia posilať peniaze na účet, ktorý uviedol podvodník a následne zistia, že ide o podvod, môžu si vrátenie peňazí nárokovávať u osoby, za ktorú sa podvodník vydával,“ vysvetľuje B. Lipšicová.

Takisto sa môže stať, že ak vám zlodej ukradne doklady tak zneužije vaše údaje na pôžičku cez internet.

Ako sa možno brániť

Ak niekto zažije šikanu cez internet a je poistený proti tomuto riziku treba zavolať asistenčnú službu a prípad nahlásiť. Poisťovňa vtedy zabezpečí odstránenie alebo vytesnenie takýchto informácií z internetu. Takisto má klient nárok na právne zastúpenie a úhradu s tým súvisiacich nákladov.

„Naše skúsenosti hovoria, že telefonát právnikovi poisťovne býva veľmi efektívny pri riešení takýchto citlivých sporov. Určite by sme zabezpečili mazanie dotyčných správ, blokovanie profilu a poskytli by sme právnu a IT asistenciu,“ tvrdí Robert Koch, riaditeľ poisťovne majetku Uniqa poisťovne.

Kyberpoistenie kryje nielen šikanu na internete, ale aj ochranu pred poškodzovaním online povesti napríklad odcudzením fotografií z mobilu a ich zverejnením na internete bez súhlasu majiteľa.

Za poškodenie online povesti sa považuje napríklad ohováranie, urážka či nezákonné vyzradenie informácií o súkromnom živote. Podľa odborníkov máte v tomto prípade nárok na úhradu právnych krokov voči osobe, ktorá negatívne informácie o vás zverejnila ako aj voči vydavateľovi alebo webu na stránkach ktorej boli negatívne informácie zverejnené.

Aj tu platia limity

Poistné krytie pri spomínaných kyber rizikách má svoje limity. Náklady na právne zastúpenie či znalecké posudky hradí poisťovňa pri každom jednom riziku až do výšky 12 000 eur. V prípade, že sa poistnú udalosť nepodarí vyriešiť do piatich mesiacov, uhradí poisťovňa skutočne vzniknutú škodu až do výšky 2 000 eur. „Ako bonus má poistený občan k dispozícii právne poradenstvo vo forme neobmedzenej linky právnych informácií a aktívnu pomoc IT špecialistov pre danú oblasť na riešenie konkrétnych prípadov,“ dodáva B. Lipšicová.

Kyberpoistenie sa dá uzatvoriť k poisteniu domácnosti, to znamená, že poskytuje ochranu celej rodine. Okrem poškodzovania online povesti kryje aj útoky v rámci elektronických platieb, ohrozenie virtuálnej identity v prípade zneužitia vašich údajov a riziko nákupu cez internet napríklad cez e-shopy.

Dôležitá je spolupráca s políciou

Samozrejme, ako každá poisťka, aj kyberpoistenie má svoje výluky. Z poistenia sú vylúčené informácie, ktoré zverejňujú bežné spravodajské médiá. Poistenie takisto nekryje spor s anonymným útočníkom, lebo sa zvy-

čajne nie je možné dostať k jeho registračným údajom. „Ide o štandardnú výlukou, ktorá má zabrániť možnému zneužívaniu poistenia zo strany verejne známych osôb, napríklad celebrit, pri ktorých je ťažké oddeliť súkromný od profesionálneho života,“ vysvetľuje hovorkyňa poisťovne.

Poisťovne sa niekedy zdráhajú vyplatiť krytie aj vtedy, ak došlo k odcudzeniu identity následkom klientovej neobstaranosti. Tá sa totiž ťažko posudzuje. V podstate, ak dáte svoje heslá či iné údaje tretej osobe dobrovoľne a vedome, škodu vám nepreplatia. Preto je dôležité mať správu z polície, že k útoku došlo nevedome.

„Ak polícia potvrdí, že zo strany klienta nedošlo k pochybeniu a naozaj prišlo k zneužití údajov, poisťovňa mu uhradí náklady na právne zastupovanie a do limitu plnenia aj vzniknutú škodu,“ dodáva B. Lipšicová.

Čo na to iné poisťovne?

Na Slovensku v súčasnosti poistenie proti stratám a škodám plynúcim z virtuálneho priestoru, ako sa kyberpoistenie nazýva odborné, ponúka iba Uniqa poisťovňa. Konkurénčné poisťovne zatiaľ toto riziko nepoistujú. „Zatiaľ sme dopyt po kyber risk poistení u našich klientov nezaznamenali. Z toho dôvodu takéto poistenie zatiaľ neposkytujeme,“ vysvetľuje Katarína Kukurová, hovorkyňa poisťovne Generali.

Poisťovne však nevyklúčujú, že v budúcnosti toto poistenie budú ponúkať, ak oň bude záujem. „Nebránime sa do budúcnosti tento produkt vyvinúť a ponúkať klientom,“ tvrdí Matej Neumann, hovorca Union poisťovne. So zvyšovaním povedomia klientov o kybernetických rizikách sa podľa odborníkov môže zvýšiť aj dopyt po krytí tohto rizika.

Allianz – Slovenská poisťovňa nepoistuje priamo kyber riziká, ale poistuje stratu citlivých údajov ako škodu spôsobenú pri podnikaní. Ak napríklad e-shopu uniknú kvôli kybernetickým útokom citlivé dáta jeho klientov, môže si žiadať náhradu u poisťovne. Toto poistenie však nie je určené pre fyzické osoby.

Zdroj: poisťovne.sk
Spracované: mz ●

Nové pravidlá regulujú príjmy sprostredkovateľov

V ostatnom čase sa v oblasti poisťovníctva a sprostredkovania poisťných a finančných produktov riadne rozvírila hladina, keď vláda prišla s viacerými návrhmi, ktoré regulujú tento segment hospodárstva.

Prezident SR Andrej Kiska podpísal v júli novelu zákona o poisťovníctve, ktorou sa zavedú nové pravidlá pre finančných sprostredkovateľov spolu s viacerými novinkami v oblasti finančného trhu. Cieľom novely zákona je podľa rezortu financií zvýšenie transparentnosti a prehľadnosti nákladov pri distribúcii finančných produktov, regulácia odmien finančných sprostredkovateľov a regulácia stanovenia odkupnej hodnoty v životnom poistení.

Novelou zákona sa nakoniec nezavádza regulácia na provízie pre sprostredkovanie úverov na bývanie. Táto sa podľa schváleného pozmeňujúceho návrhu ukázala ako nadbytočná, nakoľko je vo výške, ktorá je blízka priemernej trhovej hodnote. „Regulácia neprinesie pre klientov bánk zlacnenie úverov a prípadný rozdiel v odmene akurát zvýši zisk banky, ktorá úver poskytuje,“ uvádza sa v pozmeňujúcom návrhu, ktorý v júni schválil parlament. Regulácia odmien sprostredkovateľa nemá vplyv ani na opakované refinancovanie úveru zo strany klienta, ktorý sa rozhoduje o refinancovaní úveru, najmä v prípade, že dostane od inej banky výhodnejšie podmienky.

Cieľom novely zákona je aj regulácia stanovenia odkupnej hodnoty v životnom poistení. Pri poisteniach, pri ktorých vzniká právo na odkupnú hodnotu, sa upravujú niektoré finančné nároky poistníka, ktoré vznikajú pri predčasnom ukončení životného poistenia. Cieľom je zamedzenie negatívneho javu, keď klient znáša všetky náklady spojené s uzavretím poisťnej zmluvy v prvých rokoch po uzavretí poisťnej zmluvy.

Poisťovníka mala byť podľa pôvodného návrhu povinná investovať najmenej 50 % zaplateného poistného v prvom roku trvania poisťnej zmluvy zníženého o poistné na krytie rizika, 65 % v druhom roku a 80 % v treťom a v ďalších rokoch. Pozmeňujúcim návrhom však poslanci nakoniec upravili výšku percent, ktoré musia poisťovne investovať v odkupných hodnotách. V prvom roku sadzba ostala na 50 %, v druhom roku sa upravila na 60 % a v treťom roku by to malo byť 70 %.

V pôvodnom návrhu bolo zahrnuté aj to, že klient by mal dostať informačný dokument, ktorý by ho informoval o hlavných položkách

produktu. Tieto formuláre, ktoré boli v pôvodnom zákone, zrušili. Informačné formuláre pre klientov budú nanovo naformulované vyhláškou Ministerstva financií SR.

Jednotná daň z poistenia

Prezident podpísal aj zákon o dani z poistenia. Nová poistná daň od začiatku budúceho roka nahradí v súčasnosti platný osempercentný poistný odvod. Pôvodne sa podľa prvotného návrhu mal zákon týkať aj produktov životného poistenia, avšak od tohto zámeru ministerstvo financií neskôr upustilo. Nová daň z poistenia bude mať jednotnú osempercentnú sadzbu, ktorá sa dotkne produktov neživotného poistenia.

Nesúhlas s legislatívnym návrhom rezortu financií vyjadrili viacerí analytici, subjekty finančného trhu či zástupcovia zamestnávateľov. Návrh narazil okrem iného aj na kritiku, ktorá sa týka možného zvyšovania cien produktov poistenia. Ministerstvo financií sa však bráni, že na zvyšovanie cien poisťných produktov nevidí dôvod. Pripúšťa síce, že časť dane sa môže preniesť do cien poisťných produktov, ale časť vstrebú tie poisťovne, ktoré budú chcieť zmeniť svoj podiel na trhu a vznikne tak priestor pre konkurenčný súboj. Zákon upravuje aj ustanovenia, týkajúce sa informačnej povinnosti poisťovní voči klientom. Ak chce klient v súčasnosti vypovedať poisťovňu zmluvu, musí tak urobiť aspoň šesť týždňov pred koncom poistného obdobia. Poisťovne však nemali ustanovenú lehotu na oznámenie novej výšky poistného na nasledujúce poistné obdobie. Poisťovne tak po novom budú musieť najneskôr desať týždňov pred uplynutím poistného obdobia oznámiť výšku nového poistného.

Zmeny aj vo finančnom sprostredkovaní

V pripomienkovom konaní sa kritike nevyhla ani ďalšia novela zákona, ktorá bude mať dopad na príjmy finančných poradcov. Asociácia finančných sprostredkovateľov a finančných poradcov (AFISP) nesúhlasí s navrhovaným novým zvyšovaním poplatkov pre finančných agentov za výkon dohľadu Národnou bankou Slovenska. Nový návrh predložilo Ministerstvo financií SR v rámci medzirezortného pripomienkového konania

zmen zákon o riešení krízových situácií. Podľa asociácie ide o ďalšiu bariéru v podnikaní v oblasti finančného sprostredkovania, kladeného tentoraz zo strany centrálnej banky bez spravodlivého prístupu.

Ministerstvo financií predložilo v rámci návrhu aj návrh zmien zákona o dohľade nad finančným trhom. V tejto časti ministerstvo navrhuje nové znenie paragrafu, ktorý sa týka zmien spôsobu výpočtu poplatkov samostatných finančných agentov na dohľad. „Navrhovaná zmena spôsobu výpočtu vychádza z určenia pevnej a variabilnej zložky, z princípov navrhovaných Národnou bankou Slovenska, ktorá spôsobí v konečnom dôsledku nebyťvalé zvýšenie príspevkov na dohľad,“ upozorňuje generálna tajomníčka AFISP Darina Huttová.

Pri prepočtoch týchto poplatkov pre budúce obdobie vychádza totiž podľa D. Huttovej zvýšenie nákladov na dohľad u najväčších spoločností na trhu až v násobkoch stoviek percent a súčasne zabezpečí menším spoločnostiam zanedbateľný príspevok. „Je vyhlásené, aby požiadavky Národnej banky Slovenska na úhradu vlastných prevádzkových nákladov spojených s výkonom dohľadu nad finančným sprostredkovaním postavili na princípe pre nich čo najjednoduchšieho výpočtu a zabezpečenia až neprímeraných príjmov. Na príklade jednej z najväčších distribučných spoločností sme vypočítali zvýšenie nákladov na poplatky a príspevky na dohľad až o 8 000 % v rámci jedného kalendárneho roka, čo je neprijateľné,“ spresňuje tajomníčka.

Asociácia ďalej uviedla, že samostatným finančným agentom sa už v tomto roku zvýšili náklady na výkon samotných zápisov finančných agentov do registrov vedených Národnou bankou Slovenska. „Predložený návrh poplatkov odmietame a v rámci medzirezortného pripomienkového konania sme predložili návrh účtovania poplatkov podľa výšky dosiahnutého obratu,“ dodala D. Huttová.

TA ●

Nepoistiť sa pred cestou do zahraničia je zbytočné riziko

Viete, koľko zaplatíte za bežné lekárske úkony v zahraničí? S cenou poistenia sa to nedá porovnať. Podľa viacerých prieskumov, až tretina Slovákov cestuje do zahraničia bez cestovného poistenia. To vám pritom nepomôže len pri zdravotných komplikáciách, ale aj pri iných ťažkostiach v zahraničí. Veď každoročne sa iba na letiskách stratia viac ako 2 milióny kusov batožiny, stanú sa tisícky nehôd a k úrazom prídu tisíce turistov.

Zdravotné komplikácie ako hnačky, zvracanie, úpal či vysoké horúčky nie sú ničím výnimočným. „Počas minuloročnej dovolenkovej sezóny sme zaznamenali podobné poistné udalosti najmä na Balkáne. Výnimkou neboli ani deti, ktoré museli stráviť niekoľko dní na infúziách,“ vysvetľuje hovorkyňa poisťovne Groupama, Martina Cvachová. Ošetrovanie v prípade týchto ochorení stojí v zahraničí od 100 do 400 eur, v závislosti od krajiny. Napríklad len za bežné vyšetrenie sonografom pri bolestiach brucha zaplatíte v stredomorských krajinách približne 170 eur, za šitie reznej rany od 150 do 220 eur.

Neprijemné, no žiaľ úplne bežné sú aj problémy so zubami. Cena ošetrovania sa líši podľa toho, či nájdete v dovolenkovej destinácii súkromného alebo štátneho zubára. Vo všeobecnosti si však lekári nevypýtajú menej ako 100 eur. O niečo horšie je to v prípade, ak si vaše zranenie alebo ochorenie vyžiada pobyt v nemocnici. Náklady na takéto ošetrovanie v zahraničí sa pritom rôznia v závislosti od krajiny, v ktorej k operácii, resp. k ošetrovaniu dôjde. Operácia slepého čreva stojí napríklad od troch až do päť tisíc eur. Všeobecne však platí, že medzi najdrahšie krajiny v Európe patrí Cyprus a vo svete USA a Kanada. Naopak najlacnejšia je India, či Indonézia, avšak samotný prevoz zaťažuje rozpočet každého cestovateľa.

„Drahé“ dopravné nehody

Práve ázijské krajiny sú hitom posledných rokov a vyhľadávajú ich mladí Slováci. Má to však aj negatívnu stránku, ktorou sú úrazy pri dopravných nehodách. Doprava funguje v týchto krajinách úplne inak, ako sme na to zvyknutí doma, na čo môže ľahko doplatiť každý. V prípade ťažšej dopravnej nehody, spojenej s hospitalizáciou a chirurgickým zákrokom stoja tisícky eur, aj napriek tomu, že ide o pomerne lacné krajiny čo sa týka zdravotných nákladov. Ďalšie výdavky výrazne môže zvýšiť prevoz domov a z výletu sa tak

môže ľahko stať pobyt v zahraničí, ktorý človek bez poistenia bude splácať niekoľko rokov. Náklady na podobné ošetrenia sú rôzne v závislosti od krajín. Ale napríklad operácie zlomených končatín začínajú bežne na 2 tisíc eur a vyššie. Následný prevoz operovaného či chorého pacienta sa pohybuje na hranici od niekoľkých tisíc, no pri komplikovaných nehodách to môžu byť aj desiatky tisíc eur.

Zdravotné komplikácie a cena za ošetrovanie v jednotlivých krajinách:

Zdravotné komplikácie	Krajina	Približná cena ošetrovania
Hnačky, zvracanie, úpal či vysoké horúčky	Európa, Stredomorie	100 až 400 eur
Zápal zubu	Európa, Stredomorie	od 100 eur a viac
Operácia slepého čreva	Thajsko	od 3 tisíc eur a viac
Operácia slepého čreva	USA, Kanada	od 5 tisíc eur a viac
Zlomeniny končatín	Thajsko, India, Indonézia	od 2 tisíc eur a viac

Cena cestovného poistenia sa pritom nedá so sumami, ktoré zaplatíte za ošetrovanie, ani porovnávať.

Pozrite si výpočet ceny poistného v rôznych kombináciách územnej platnosti a počtu osôb pri sedem dňovej dĺžke pobytu v zahraničí v balíku STANDARD, v ktorom je zahrnuté aj poistenie batožiny, straty dokladov či zodpovednosť za škody:

Počet osôb	Územná platnosť	Dĺžka	Cena
2 dospelé osoby	Európa	7 dní	15,21 eur (balík STANDARD)
2 dospelé osoby	Cevý svet	7 dní	39,69 eur (balík STANDARD)
2 dospelé osoby + 2 deti (3 roky a 15 rokov)	Európa	7 dní	23,81 eur (balík STANDARD)
2 dospelé osoby + 2 deti (3 roky a 15 rokov)	Cevý svet	7 dní	76,07 eur (balík STANDARD)

Zdroj: Groupama

Spojte sa s asistentom

Ako postupovať, ak musíte v zahraničí vyhľadať lekársku pomoc a máte cestovné poistenie?

Ak dôjde k vzniku škodovej udalosti, sme väčšinou bezradní a nevieme, na koho sa obrátiť, čo podniknúť, aby naše poistenie, uzatvorené pre prípad ťažkostí, skutočne zmiernilo naše materiálne straty. Ak máte bolesti a váš stav vám to dovoľuje, zavolajte asistenčnú službu poisťovne. Tí vám v prípade menších zdravotných problémov pomôžu s vyhľadaním najbližšej lekárskej starostlivosti a usmernia vás.

Ak ste odkázaný na neodkladnú lekársku starostlivosť, vyhľadajte najbližšieho lekára, ktorý vám (po predložení dokladu o poistení) poskytne ošetrovanie. Môže sa stať, že lekár neprijme vami predložené poistenie a náklady ošetrovania ste nútený po ošetrovaní vyrovnáť. V tomto prípade vyžiadajte od lekára originál účtu, doklad o jeho zaplatení a originál lekárskej správy s diagnózou.

ts ●

Neplatičov upozorňujú aj elektronicky

Počet odvádzateľov poistného na sociálne poistenie zaznamenáva pozitívny trend. Ako uvádza Sociálna poisťovňa, v posledných troch rokoch postupne rastie najmä počet zamestnancov a zamestnávateľov. Kým v decembri 2016 predstavoval počet zamestnaných poistencov (vrátane dohodárov) 2 369 277, o rok neskôr ich bolo 2 404 117 a v júli tohto roka počet zamestnancov a dohodárov narástol na 2 439 456.

„Podobne, hoci s istým výkyvom v minulom roku, vzrástol aj počet živnostníkov a ostatných samostatne zárobkovo činných osôb (SZČO),“ uviedol hovorca poisťovne Peter Višváder. V decembri 2016 ich bolo 212 059, na konci roku 2017 ich počet mierne klesol na 211 071 a ku koncu júla tohto roka Sociálna poisťovňa evidovala spolu 217 612 živnostníkov a ostatných SZČO.

Rastúci trend celkovej zamestnanosti podľa hovorca potvrdzuje aj počet zamestnávateľov. V decembri 2016 bolo v registri Sociálnej poisťovne evidovaných 176 011 zamestnávateľov, o rok neskôr 179 588 a v júli tohto roka ich bolo 182 477.

Sociálna poisťovňa evidovala ku koncu júla tohto roka pohľadávky v celkovej sume 803,2 mil. eur. Oproti koncu minulého roka sa pohľadávky poisťovne znížili o 75,4 mil. eur. Stalo sa tak vďaka čiastočnému oddĺženiu nemocníc, ktorých záväzky voči poisťovni oproti koncu vlaňajška klesli o 144 mil. eur na 111,9 mil. eur.

Nemocnice dlhujú stále veľa

Pohľadávky poisťovne voči zdravotníckym zariadeniam v pôsobnosti rezortu zdravotníctva ku koncu júla tohto roka dosiahli 98,3 mil. eur, čím sa medziročne znížili o 101,8 mil. eur. „Nárast pohľadávok z titulu neplatenia mesačných odvodov v súčasnosti evidujeme pri 5 zdravotníckych zariadeniach v pôsobnosti MZ SR, a to Fakultnej nemocnici J. A. Reimana Prešov, Univerzitnej nemocnici Martin, Fakultnej nemocnici s poliklinikou Žilina, Detskej fakultnej nemocnici Košice a Leteckej vojenskej nemocnici, a.s., Košice,“ konštatuje sa v správe o hospodárení SP.

Voči transformovaným zdravotníckym zariadeniam zaznamenala poisťovňa ku koncu siedmeho mesiaca tohto roka pohľadávky vo výške 13,6 mil. eur. Pohľadávky voči týmto

zdravotníckym zariadeniam od konca vlaňajška klesli o 42,2 mil. eur. „Nárast pohľadávok z titulu neplatenia mesačných odvodov v súčasnosti evidujeme pri jednom transformovanom zdravotníckom zariadení, a to Všeobecnej nemocnici s poliklinikou, n. o. Veľký Krtíš,“ dodáva poisťovňa.

Záväzky zdravotníckych zariadení sa hradia zo štátnych finančných aktív, spolu najviac 585 miliónov eur. Ako začiatkom augusta informoval rezort zdravotníctva, v prvej etape, ktorá už skončila, bola oddĺžovaná suma 338 miliónov eur. Oddĺženie je rozdelené na tri etapy. Objem peňazí zahŕňa veriteľov nemocníc, Sociálnu poisťovňu či veriteľov Národnej transfúznej služby.

Doplatili poistné

Sociálna poisťovňa v júli a auguste tohto roka odoslala zamestnávateľom upozornenia na

aktuálny nedoplatok poistného za jún. Spolu odoslala 38 785 esemesiek a e-mailov pre 26 541 zamestnávateľov. Správy upozorňovali zamestnávateľov na dlžné poistné v celkovej výške takmer 23,6 mil. eur. Zamestnávatelia v reakcii na tieto upozornenia doplatili nedoplatky v sume vyše 4,7 mil. eur. Ako informoval Peter Višváder, ide o 20-percentnú úspešnosť z celkovej upozorňovanej sumy.

Správy o aktuálnom nedoplatku sú ústretovou službou Sociálnej poisťovne. Odvádzatelia poistného, zamestnávatelia a SZČO, ktorí majú nahlásené aktuálne kontakty, sa tak rýchlo dozvedia o nedoplatku. „Ak dlh čo najskôr vyrovnajú, vyhnú sa narastaniu peňále za každý deň meškania platby a problémom s neskorším vymáhaním dlhu,“ uzavrel P. Višváder.

Vyššia pokuta za neporiadok

Od začiatku augusta tohto roka sa zvýšila pokuta za oneskorené prihlásenie zamestnanca do Sociálnej poisťovne, a to do výšky 16,60 eura za každý deň omeškania. Do konca júla tohto roka mohla byť pokuta maximálne vo výške 3,32 eura za každý deň omeškania. „Najnižšia sadzba ostáva nezmenená, a to vo výške 0,30 eura,“ informoval Peter Višváder.

Ak zamestnávateľ neprihlásil zamestnanca do registra poistencov vôbec, môže mu teraz Sociálna poisťovňa uložiť pokutu maximálne do výšky 33,20 eura za každý deň omeškania. Do konca júla tohto roka bola pokuta maximálne do výšky 6,60 eura za každý deň omeškania. Najnižšia sadza sa zmenila tiež, a to zo sumy 0,30 eura na 0,60 eura za každý deň omeškania.

Zamestnávateľ má povinnosť prihlásiť zamestnanca na sociálne poistenie do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia pred vznikom poistení, najneskôr pred začatím výkonu činnosti. Jeho povinnosťou je tiež predkladať Sociálnej poisťovni výkazy poistného a príspevkov s prílohou - najneskôr v lehote splatnosti ním odvádzaného poistného. O uložení pokuty rozhoduje príslušná pobočka Sociálnej poisťovne, pričom zohľadňuje závažnosť porušenia povinnosti ustanovenej zákonom.

ts ●

Finalisti Národnej ceny za dizajn sa predstavujú verejnosti

Ročník, v poradí 15. ročník súťaže Národná cena za dizajn 2018 – Komunikačný dizajn, má svojich víťazov. Medzinárodná porota počas dvoch dní hodnotila 160 prác v troch kategóriách a vybrala finalistov a víťazov, ktorých práce sa predstavia na jeseň 2018 na výstave na Fakulte architektúry STU a víťazi budú vyhlásení 12. októbra.

Národnú cenu za dizajn (NCD) vyhlasujú Slovenské centrum dizajnu (SCD) a Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky. Tento ročník bol zameraný na komunikačný dizajn, a do súťaže sa prihlásilo 252 prác. „Tento rok sme opäť potešení záujmom dizajnérov a dizajnérov i klientov o účasť v súťaži. Myslím, že je spôsobený aj tým, že sa stotožňujú s myšlienkou, že nejde iba o súťaž, ale hlavným zámerom je konfrontácia na výstave a možnosť propagovať svoju prácu pred verejnosťou. Kolektívna výstava aktuálnej tvorby takého rozsahu ako NCD je totiž pozoruhodnou výročnou udalosťou,“ hovorí riaditeľka SCD Mária Rišková.

Rozhodovala medzinárodná porota

Hodnotenie je v dvoch kolách: prvým online kolom hodnotenia prešlo 160 prác – 113 prác v kategórii Profesionálny dizajn, 34 prác v kategórii Študentský dizajn a 13 prác v kategórii Dizajn s pridanou hodnotou. Práce v oboch kolách posudzovala medzinárodná porota v zložení Aysegül İzer (TR), Juraj Blaško (SK), Marek Pistora (CZ), Kathrin Pokorny-Nagel (AT), Sven Lindhorst-Emme (DE), Tomasz Bierkowski (PL) a Eva Kašáková (SK).

„Vybrať zo 160 prác, ktoré postúpili z online hlasovania poroty, len to najlepšie na výstavu znamenalo neustále si pripomínať, čo národná cena za komunikačný dizajn vlastne je. Je to ukážka stavu, v akom sa nachádza slovenský grafický dizajn? Alebo je to výber špičkových prác, ktoré obstoja aj v medzinárodnom hodnotení? Porota, zložená zo

zástupcov 6 krajín, sa zhodla v posudzovaní funkčnosti, kvality predvedenia, aktuálnosti, či inovatívnosti zvoleného vizuálneho jazyka a pochopiteľnosti u konečného používateľa,“ približuje kritériá posudzovania predsedníčka poroty a kurátorka tohto ročníka dizajnerka Eva Kašáková.

Udelené ocenenia

Počas dvoch dní (18. a 19. júna) porota vybrala 87 prác, ktoré postupujú na výstavu finalistov a víťazov. Z toho je 58 prác z ka-

Názor poroty

Kurátorka Národnej ceny za dizajn Eva Kašáková zhŕňa niekoľko postrehov poroty: „V rámci kategórie profesionálny dizajn sa mi zdalo, že knižný dizajn bol tento rok zastúpený o čosi slabšie. Buď sa už bežný štandard zvýšil natolko, že dizajnéri sami nemali pocit, že robia výnimočné knihy, alebo ich neprihlásili vo veľkom počte. Slabú účasť mali aj firemné identity a branding.“ Naopak, študentské práce boli podľa poroty na veľmi vysokej úrovni: „Mali sme pocit, že študenti sa predhávajú v tom, kto bude mať dokonalejšiu sadzbu, väzbu knihy a podobne. Práce boli akoby málo „študentské“ – odvážne, experimentálne, drzé. Povzbudila by som preto študentov, aby sa nebáli posilať svoje projekty – bolo by určite prínosné ich ukázať verejnosti aj mimo prieskumov na umeleckých vysokých školách.“

Kategória Dizajn s pridanou hodnotou je ešte stále novinkou v súťaži. „Zaviedli sme ju minulý rok a hoci obsahuje menej projektov, myslím si, že reprezentuje významný trend v dizajne. Je možné, že o pár rokov nebude potrebná, že hodnoty, ktoré propaguje, budú úplne bežnou praxou. Nateraz však chceme zdôrazniť prácu dizajnérov, ktorá kladie na vý-

znamné miesto spoločenskú alebo ekologickú zodpovednosť hlavne s ohľadom na budúcnosť,“ vysvetľuje Mária Rišková, riaditeľka SCD.

Po vyhodnotení výsledkov začínajú práce na prípravách výstavy finalistov a slávnostnom vyhlásení výsledkov. Výstava prác finalistov a víťazov NCD 2018 sa bude konať na Fakulte architektúry Slovenskej technickej univerzity. Jej otvorenie sa uskutoční 8. 10. o 18.00 a potrvá do 25. 11. 2018. Galavečer, spojený so slávnostným vyhlásením víťazov Národnej ceny za dizajn 2018 – Komunikačný dizajn, sa bude konať 12. 10. 2018 o 19.00 v Novej Cvernovke. ts ●

tegórie profesionálneho dizajnu, 22 študentských prác a 7 prác z kategórie Dizajn s pridanou hodnotou. Spomedzi postupujúcich prác porota vybrala a udelila nasledovné ceny:

- Národné ceny za dizajn 2018 – Komunikačný dizajn v kategórii Profesionálny dizajn
- Národná cena za dizajn 2018 – Komunikačný dizajn v kategórii Študentský dizajn
- Národná cena za dizajn 2018 – Komunikačný dizajn v kategórii Dizajn s pridanou hodnotou
- Cena poroty
- Cena za kultúrny prínos v oblasti dizajnu.

Túto stránku sponzoruje

najväčší výrobca stavebných profilov na Slovensku.

Chcel by som sa informovať, akým spôsobom môžem previesť ambulanciu praktického lekára na iný právny subjekt. Ambulanciu prevádzkuje spoločnosť s ručením obmedzeným. Prevádzaná ambulancia sa nachádza v podnájme v obecných priestoroch, má čiastočne vlastné a čiastočne obecné vybavenie a. samozrejme, má zmluvných pacientov.

Je veľmi dobré, že ambulanciu prevádzkuje spoločnosť s ručením obmedzeným. Oveľa náročnejší je prevod, keď je predávajúci lekár fyzickou osobou. V podstate máte dve možnosti – buď zrealizujete predaj ambulancie formou predaja obchodného podielu na základe zmluvy o prevode obchodného podielu, čo sa dá najľahšie uskutočniť v prípade, že je to jediná činnosť predmetnej spoločnosti. Prípadne aj časť podielu je možné previesť – avšak nastavenie nových obchodno-právnych vzťahov je oveľa komplikovanejšie. Zmluva o prevode obchodného podielu musí mať písomnú formu a podpisy na zmluve musia byť overené. Možno to zrealizovať formou notárskej zápisnice. Pred samotným prevodom je nevyhnutné skontrolovať spoločenskú zmluvu,

či samotný prevod pripúšťa, či nevyžaduje súhlas valného zhromaždenia alebo neobsahuje klauzulu o prednostnom práve jeho nadobudnutia.

Prevodom obchodného podielu, v ktorom nadobúdateľ, okrem iného, vyhlasuje, že pristupuje k spoločenskej zmluve, prípadne k stanovám dochádza k zmene vlastníckej štruktúry, obvykle aj k zmene štatutárneho orgánu (konateľa) a odborného zástupcu (avšak nie je pravidlom). Avšak spomínaní zazmluvnení pacienti, teda ich zdravotná dokumentácia, tzv. poisťný kmeň, nemôže byť predmetom prevodu, hoci je pravdepodobne najbonitnejšou časťou ambulancie. Je však nepredajná, pretože nie je vecou v právnom zmysle. V prípade, ak má spoločnosť logo, alebo obchodnú značku, zmluva o predaji obchodných podielov by mala riešiť aj prevod týchto práv.

Po odkúpení obchodného podielu je potrebné zrealizovať zmeny v obchodnom registri – zmenu vlastníka, ale aj konateľa, sídla, obchodného mena a pod. – ak sa zmenili. Ak sa napríklad nezmení odborný zástupca, nie je potrebné žiadať príslušné orgány (VÚC) o vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, ostáva len oznamovacia

povinnosť smerom k nim. Následne je dôležitá komunikácia so zdravotnými poisťovňami. Tiež vždy odporúčam ekonomický a právny audit spoločnosti pred jej predajom/kúpou – poznať finančný stav, skladové zásoby, pohľadávky a záväzky a rovnako aj jej právny stav, tzn. uzatvorené zmluvy a iné právne záväzky, ktorými je spoločnosť viazaná. Informácia je dobrá pre kupujúceho aj predávajúceho, aby sa vyhlí prípadným sporom v budúcnosti.

Existuje aj druhá možnosť, využíva sa najmä v prípadoch, keď spoločnosť prevádzkuje viac ambulancií a „predáva“ len jednu z nich (alebo niekoľko). Uzavrie sa kúpna zmluva na nehnuteľnosť (ak nie je v podnájme) a uzavrie sa kúpna zmluva na materiálno-technické vybavenie ambulancie – hnutelné veci, ktoré tvoria najmä mobiliiar, diagnostické prístroje, zásoby a pod. V tomto prípade však nesmie predávajúci zabudnúť doriešiť aj právne vzťahy so zamestnancami – obvykle sestrička, výpoveď nájomnej zmluvy, zmluvy s laboratóriami, poisťovňou a pod. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, nájomnú zmluvu, či vzťah s poisťovňami rieši potom nadobúdateľ samostatne. D. Grznárik

dokončenie zo strany 3

Dnes predstavujeme: KEŇA

nosť počas vplyvom prebiehajúcich klimatických zmien ďalším z významných faktorov, ovplyvňujúci nielen ekonomickú, ale aj sociálno-bezpečnostnú situáciu v krajine. V oblasti hospodárskeho rastu si novo menovaná vláda na čele s prezidentom Uhuru Kenyatom vytýčila štyri hlavné hospodárske piliere tzv. „Big Four Agenda“, naplnenie ktorých bude determinovať smerovanie finančných tokov v krajine. Ide o nasledujúce oblasti:

1. **priemysel** - rozvoj priemyselnej výroby, najmä ľahkého priemyslu, ako sú potravinársky, textilný a kožiarsky,
2. **stavebníctvo** - so zameraním na bytovú výstavbu s cieľom postaviť minimálne 500 tisíc cenovo dostupných bytových jednotiek do konca aktuálneho volebného obdobia (2022)
3. **zdravotníctvo** - zabezpečiť bezplatnú zdravotnú starostlivosť pre všetkých občanov do roku 2022
4. **potravinová bezpečnosť krajiny**

Keňa v súčasnosti ťaží hospodársky významné minerály v obmedzenej miere, baníctvo sa podieľa na tvorbe HDP iba cca 1%. V roku 2012 však boli objavené významné náleziská ropy na severozápade krajiny v oblasti jazera Turkana. Ďalšie vrty preverili výdatnosť a vyťažiteľnosť zásob, na základe ktorých sa očakáva kapacita ťažby v rozmedzí 80 až 100 tis. barelov ropy denne. Začiatok komerčnej

ťažby tejto kvalitnej ľahkej ropy sa nepredpokladá skôr ako v roku 2021, keďže v regióne chýba akákoľvek infraštruktúra na jej prepravu do prímorských prístavov v Lamu alebo v Mombase.

Kenská republika má relatívne liberalizované dovozné podmienky. Je to dané do veľkej miery aj tým, že domáca priemyselná výroba je značne limitovaná a poľnohospodárstvo má nízke výrobné náklady vzhľadom na veľmi nízke platy zamestnancov. Z toho dôvodu nie je potrebná jeho príliš veľká ochrana pred dovozmi, ktorá je zabezpečovaná colnými sadzbami v rozmedzí 0-40% prostredníctvom zákona „The Customs and Excise Act. Dovozné licencie sa zvyčajne nevyžadujú, okrem niektorých položiek, týkajúcich sa bezpečnosti, zdravotníctva alebo životného prostredia, ktoré sú uvedené v príslušnom zákone - Import, Export and Essential Supplies Act. Na import je vhodné využiť služby registrovaného importéra.

Keňa je dlhodobo čistým importérom s výraznou prevahou dovozu nad vývozom, čo poskytuje aj príležitosti pre slovenských exportérov. Deficit zahraničného obchodu za rok 2017 dosiahol 9,7 mld. €, pri vývoze 5,1 mld. €. Pri dovoze do krajiny dlhodobo dominujú výrobky z ropy, priemyselné stroje a zariadenia, nasledované elektronikou a motorovými vozidlami. V roku 2017 však došlo

k najväčšiemu nárastu dovozov u základných potravín ako kukurica +1100%, cukor +280%, pšenica 142%. Bolo to v dôsledku pretrvávajúceho sucha a neúrody. Z hľadiska najvýznamnejších importérov do Kene sú Čína, EÚ a India. Pri exporte kenských tovarov do EÚ sa na prvých miestach s výraznou prevahou umiestnili Holandsko a Spojené kráľovstvo (kvety, čaj) a následne, so značným odstupom nasleduje Nemecko.

Najvýznamnejšími exportnými komoditami zo SR do Kene v r. 2017 boli elektrické transformátory, stroje a zariadenia, prístroje na záznam zvuku, TV prijímače a pneumatiky. Najvýznamnejšími importnými komoditami z Kene do SR v r. 2017 boli živé a rezané kvety a rastliny, cibuľky, korenia, ryby, kôrovce a mäkkýše, ovocie a orechy. Saldo obchodnej bilancie z pohľadu SR zostáva dlhodobo výrazne aktívne, ale celková obchodná výmena v posledných rokoch nepresiahla 5 mil. €. Keňa poskytuje možnosti spolupráce so SR najmä v rozvoji infraštruktúry, dodávke malých lietadiel a vybavenia letísk, solárnych panelov a systémov, úpravni a čističiek vody, poľnohospodárskej malej techniky, umelých hnojív, potravinárskych technológií, geologického prieskumu a pod.

V Nairobi má Slovenská republika svoje veľvyslanectvo a pre vstup do krajiny sú potrebné víza, ktoré sa vybavujú elektronicky. VO ●

Bratislavská regionálna komora SOPK ponúka podnikateľom v rámci svojich aktivít konferencie, semináre, workshopy a tréningy:

9. október 2018

AKO SI UDRŽAŤ ZAMESTNANCA

Lektor: Ing. Soňa Sopóci Brchnelová

10. október 2018

PREFERENČNÝ PŮVOD TOVARU V MEDZINÁRODNOM OBCHODE

Lektor: Mgr. Jozef Vaško, em. h.c.i.

16. október 2018

INŠPEKCIA PRÁCE

Lektor: zástupca Inšpektorátu práce

17. október 2018

BUDGETING A FORECASTING v praxi

Lektor: Ing. Peter Kopál

18. október 2018

Klub Platformy Žena v podnikaní

AKO MAŤ SKVELÚ KARIÉRU AJ PO 40-tke

Lektorka: Zuzana Záhradníková

8. november 2018

ŠTYLIZÁCIA A ELEKTRONICKÁ KOMUNIKÁCIA

Lektorka: doc. Ing. Ľudmila Velichová, PhD.

Zahraničné aktivity

24. október 2018

Okrúhly stôl o podnikaní v Chorvátsku

6. - 7. november 2018

Obchodná misia do Česka (Praha)

21. november 2018

Konzultačný deň - Dánsko

Iné aktuálne ponuky

Klub podnikateľov Bratislavskej regionálnej komory a **Klub mladých podnikateľov** – tematické klubové stretnutia členov BRK SOPK

Platforma „Žena v podnikaní“ - platforma združujúca aktívne podnikajúce ženy

Aktivity projektu LEARNING BY DOING

18. október 2018

Informačný workshop

25. október 2018

Komunikačná kampaň

8. november 2018

Komunikačná kampaň

14. november 2018

Komunikačná kampaň

26. november 2018

Komunikačná kampaň

26. november 2018

Komunikačná kampaň

Viete že...?

... od augusta komunikuje Finančná správa s bankami elektronicky prostredníctvom osobitného informačného systému...?

Konkrétne ide o 23 bánk, ktoré sú združené v Slovenskej bankovej asociácii. Finančná správa tak rozširuje svoju elektronickú komunikáciu o ďalšie subjekty. Následkom toho sa stal efektívnejším, rýchlejšim a hospodárnejším napríklad proces vymáhania nedoplatkov od dlžníkov. Finančná správa doručí elektronicky cez aplikáciu EKB rozhodnutie, vydané pri výkone daňovej exekúcie, príkazom pohľadávky z účtu, banka prevzatie rozhodnutia a rozhodnutie vykoná v reálnom čase, čiže, na jeho základe v prípade exekučného konania zablokuje na účte dlžníka dlžnú sumu takmer okamžite.

dg

BOJUJEME ZA VÁS

SOPK posúdila v rámci legislatívneho procesu tieto návrhy:

- Stratégia pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike,
- Návrh Akčného plánu rozvoja okresu Košice-okolie a návrh na uvoľnenie finančných prostriedkov zo zdrojov kapitoly Všeobecna pokladničná správa
- Zelenšie Slovensko - Stratégia Environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030
- nariadenie vlády Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2019.

dg

Kybernetická bezpečnosť

Hodnoty, ako sú peniaze, ropa, drahé kovy a iné produkty, si dobre chránime pred susedom, konkurenciou, jednoducho pred každým, kto by si chcel naše „hodnoty“ privlastniť. Najcennejšie čo dnes máme a musíme si chrániť (samozrejme okrem života), sú však hodnoty ako informácie, dáta, ktoré denne generujeme.

Doba sa zmenila. Máme tieto dátové aktíva chránené tak ako iné hodnoty? Áno, stopercentná bezpečnosť neexistuje. Je však najvyšší čas sa zamyslieť, čo zneužitie našich dátových aktív môže spôsobiť. V dnešnej dobe si bez použitia informačných technológií nevieme predstaviť život. Vývoj ide skokovým tempom a niekedy sa mu nestihneme ani prispôbovať. Dnes už dávno hovoríme o Industry 4.0 - kryptomenách, smart cities, strojovom učení, umelej inteligencii, autonómnych autách a pod. Bežný človek je len užívateľom týchto vymoženosti a nikto nechce, aby tieto technológie mali negatívny vplyv na jeho život a hodnoty.

V súkromí sa o našu bezpečnosť staráme celkom dobre, kupujeme si bezpečné autá, zámky na dvere, poplašné systémy a iné. Ako však pristupujeme k ochrane dátových aktív, či už súkromných alebo v rámci spoločnosti? Kto sa stará o kybernetickú bezpečnosť (ak nie je legislatívna povinnosť)? Pritom najcennejšie, čo každá spoločnosť má, sú ľudia a dáta (informácie).

Svitá však na lepšie časy. Európska únia prijala v ostatnom čase smernice, týkajúce sa ochrany dát a dátových aktív. Problematické nariadenie Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 679/2016 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov – v skratke sa zaužívalo „GDPR“ - je dnes všeobecne známe. Z pohľadu kybernetickej bezpečnosti je však dôležitejšia smernica, ktorú zverejnila Rada EÚ v apríli 2016 o sieťovej a informačnej bezpečnosti (NIS). Zameriava sa na posilnenie právomocí vnútroštátnych orgánov a predstavuje bezpečnostné podmienky pre kľúčové odvetvia a jej cieľom je dosiahnutie vysokej úrovne bezpečnosti sietí a informačných systémov. Transpozíciou tejto smernice do našej legislatívy bol prijatý zákon č. 69/2018 o kybernetickej bezpečnosti, na ktorý budú čoskoro nadväzovať podzákonné normy.

Kedže KYBERNETICKÁ BEZPEČNOSŤ ešte stále nie je všeobecne známym pojmom, Bratislavská regionálna komora sa rozhodla stať sa partnerom kybernetickej konferencie, ktorú organizuje Cluster kybernetickej bezpečnosti v spolupráci s Národným bezpečnostným úradom a spoločnosťou AXENTA s.r.o.

Srdečne vás pozývame na **KONFERENCIU K ZÁKONU O KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI**, ktorá sa uskutoční **9. októbra 2018** v Bratislave.

Bližšie informácie: <https://clusterkb.sk/#aktuality> alebo telefonicky na 02/48291297

dg

**22.10.2018, pondelok,
namiesto 20.10.2018, sobota**

- registračná povinnosť pre DPH pre zdaniteľnú osobu, ktorá má sídlo, miesto podnikania alebo prevádzkareň v tuzemsku alebo ak nemá také miesto, ale má bydlisko v tuzemsku alebo sa v tuzemsku obvykle zdržiava, v prípade, ak obrat za najviac 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov dosiahol hodnotu 49 790 eur.

25.10.2018, štvrtok

- povinnosť podať daňové priznanie k dani z pridanej hodnoty platiteľom dane a v rovnakej lehote zaplatiť daň ak je zdaňovacím obdobím kalendárny mesiac alebo kalendárny štvrtok,
- povinnosť podať daňové priznanie k DPH za predchádzajúci mesiac pre osoby, ktoré nie sú platiteľmi DPH, ak im vznikla povinnosť platiť daň podľa § 69 zákona o DPH a splatnosť vlastnej daňovej povinnosti,
- povinnosť pre zdaniteľnú osobu dane z pridanej hodnoty, registrovanú pre daň podľa § 7 alebo 7a zákona o DPH, podať elektronickými prostriedkami súhrnný výkaz za predchádzajúci štvrtok, v ktorom dodala službu s miestom dodania v inom členskom štáte podľa § 15 ods. 1 zdaniteľnej osobe alebo právnickej osobe, ktorá nie je zdaniteľnou osobou a je identifikovaná pre daň, a táto osoba je povinná platiť daň,
- povinnosť podať elektronickými prostriedkami súhrnný výkaz za predchádzajúci mesiac pre platiteľa DPH, ktorý dodal tovar s oslobodením z tuzemska do iného členského štátu osobe identifikovanej pre daň v inom členskom štáte alebo premiestnil tovar oslobodený od dane do iného členského štátu na účely svojho podnikania alebo ktorý sa zúčastnil na trojstrannom obchode ako prvý odberateľ,
- povinnosť podať elektronickými prostriedkami súhrnný výkaz za predchádzajúci mesiac pre daňového zástupcu Daňovému úradu Bratislava,
- povinnosť podať kontrolný výkaz elektronickými prostriedkami za každé zdaňovacie obdobie, za ktoré je povinný podať daňové priznanie,
- platiteľ DPH môže podať súhrnný výkaz za

kalendárny štvrtok, ak hodnota tovarov nepresiahne v príslušnom kalendárnom štvrtroku a súčasne v predchádzajúcich štyroch kalendárnych štvrtkoch hodnotu 50 000 eur,

- povinnosť podať colnému úradu daňové priznanie k dani z alkoholických nápojov za predchádzajúci kalendárny mesiac platiteľom dane, ktorý v rámci podnikania opakovane prijíma alkoholický nápoj v pozastavení dane z iného členského štátu, prevádzkovateľom liehovarnického závodu na pestovateľské pálenie ovocia a malým samostatným pivovarom a v rovnakej lehote zaplatiť daň,
- povinnosť pre držiteľa oprávnenia na distribúciu spotrebiteľského balenia liehu v daňovom voľnom obehú oznámiť colnému úradu elektronicky údaje podľa § 54 ods. 15 zákona o spotrebnej dani z alkoholických nápojov za predchádzajúci kalendárny mesiac,
- povinnosť podať colnému úradu daňové priznanie k dani z tabakových výrobkov za predchádzajúci kalendárny mesiac platiteľom dane, ktorý v rámci podnikania opakovane prijíma tabakové výrobky v pozastavení dane z iného členského štátu, a v rovnakej lehote zaplatiť daň,
- povinnosť oznámiť colnému úradu množstvo cigariet uvedených do daňového voľného obehú na území SR za predchádzajúci kalendárny mesiac v členení podľa obchodného názvu cigariet, ceny cigariet uvedenej na kontrolnej známke a podľa počtu kusov cigariet v spotrebiteľskom balení cigariet
- povinnosť pre platiteľa a prevádzkovateľa daňového skladu, oprávneného príjemcu, ktorý opakovane prijíma minerálny olej v pozastavení dane z iného členského štátu podať colnému úradu daňové priznanie a zaplatiť daň. Daňové priznanie je povinný podať aj za zdaňovacie obdobie, v ktorom daňová povinnosť nevznikla.

31.10.2018, streda

- splatnosť mesačného preddavku na daň z motorových vozidiel vo výške 1/12 predpokladanej ročnej daňovej povinnosti, ak tá u jedného správcu dane presiahne 8 300,- eur
- splatnosť mesačného preddavku na daň z príjmov právnických osôb a fyzických osôb u daňovníka, ktorého daň vypočítaná za pred-

chádzajúce zdaňovacie obdobie presiahla 16 600 eur. Výška preddavku je 1/12 z vypočítanej daňovej povinnosti

- predložiť miestne príslušnému správcovi dane prehľad o zrazených a odvedených preddavkoch na daň z príjmov zo závislej činnosti, ktoré zamestnancom vyplatil, o zamestnaneckej prémii a o daňovom bonuse za predchádzajúci mesiac

Do výplatného termínu

- odvod preddavku na poistné na verejné zdravotné poistenie plateného zamestnancom a zamestnávateľom,
- odvod poistného na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti, úrazové poistenie, garančné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ktoré odvádza zamestnávateľ.

Do 5 dní po výplatnom termíne

- odvod preddavkov na daň z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti znížených o úhrn daňového bonusu,
- prevod finančných prostriedkov mesačného prídelu do sociálneho fondu.

08.11.2018, štvrtok

- odvod poistného na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti (dobrovoľné), poistného do rezervného fondu solidarity a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za samostatne zárobkovo činnú osobu a dobrovoľne poistenú osobu
- odvod preddavku na poistné na verejné zdravotné poistenie za samostatne zárobkovo činnú osobu
- preddavok na poistné platiteľa dividend za poistenca, ktorý má príjem z dividend.

15.11.2018, štvrtok

- odvod sumy na zabezpečenie dane z príjmov fyzických osôb a právnických osôb za predchádzajúci mesiac a oznámenie správcovi dane v súlade s rozhodnutím správcu dane
- odvod dane z príjmov vyberanej záškou za predchádzajúci mesiac, predložiť výkaz o zrazení a odvedení dane a zaplatiť daň. VZ

Slovenská
obchodná
a priemyselná
komora

Bratislavská regionálna komora

Podpora a ochrana podnikania v tuzemsku a v zahraničí

- *Informačné služby*
 - *Networking*
- *Zahranično – obchodné vzťahy*
- *Poradensko – konzultačné služby*
 - *Vzdelávacie aktivity*
 - *Rozhodcovský súd*
 - *Legislatívna činnosť*
- *Spolupráca so samosprávou*

since 1850

www.basopk.sk